

Identification and Analysis of the Effects of Educational Icebreakers on student Classroom Quality

Hassanali Garmabi^{1✉}, Mohammadtaghi Roodi²

1. *Corresponding Author*, Department of elementary educaion, Faculty of educational sciences, University of Farhangian, Tehran, Iran. E-mail: h.garmabi@cfu.ac.ir

2 Department of elementary educaion, Faculty of educational sciences, University of Farhangian, Tehran, Iran . E-mail: m.roodi@cfu.ac.ir

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Keywords:
Educational Icebreaker,
Farhangian University,
Icebreaker, student
classroom

Purpose: The present study sought to identify the initiatives of university professors in using instructional icebreakers and the consequences of those icebreakers. **Method:** This research is a descriptive and applied study that was conducted using the phenomenological method and interviews. The research population consisted of 32 faculties members of Farhangian University of Alborz Province, of whom 11 were selected as samples and informants through purposive sampling. The collected data were analyzed using a three-stage coding method, and the coding results were provided to the informants for validation in order to obtain valid results by re-referencing. **Findings:** The results of the analysis of the research findings showed that the use of icebreakers such as gamification, using Padlet software, describing oneself with a specific word, voice conversation with artificial intelligence, etc., had 10 types of results and consequences, the most important of which are increased participation and engagement of learners, mental and physical preparation of students, and attractiveness of the classroom. **Conclusion:** it can be said that using icebreakers can be an effective solution to prevent and stop students from becoming bored and unmotivated in the classroom.

Cite this Article: Garmabi, H, Roodi,M. (2026). Identification and Analysis of the Effects of Educational Icebreakers on student Classroom Quality . *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, x(x), -. <https://doi.org/10>

Extended Abstract

Introduction

Teaching requires communication, and establishing communication between teacher and student, educational context and student, educational context and teacher, student and curriculum, and students with each other are various aspects of communication in the teaching process. Another important and noteworthy point that should be considered is that the classroom is an emotional and sentimental place. Students experience numerous feelings and emotions during lessons and learning, during tests and exams. One of the tools that can play a role in creating positive emotions and effective communication in classrooms and human communities is "icebreakers". Icebreakers are activities that are carried out by teachers in classrooms to interest students in learning. In this regard, the present study seeks to identify icebreakers that are used by professors and instructors at Alborz Farhangian University and aims to examine and explain the consequences of using these icebreakers. In other words, the main issue of the present study is to answer the question: What are the icebreakers used by the professors of Alborz University of Education and what are their consequences on the quality of the classrooms?

Research Question(s)

In order to answer this question, the following specific questions are examined:

- 1- What are the icebreakers used by the professors of Alborz University of Education in the classrooms?
- 2- What are the effects and consequences of using icebreakers in the classrooms?

Literature Review

Icebreakers are a way to create morale and joy again. In other words, icebreakers are "boredom breakers". Breaking the ice is usually done by placing a game at the beginning or in the middle of learning. Icebreaker activities can be done for 5 to 10 minutes; just do not make it too long because it makes students lazy in accepting and returning to the lesson. The teacher can use icebreakers to increase students' enthusiasm with various methods such as brain exercises, puzzles, handshakes, etc., but creativity is very necessary to implement it (Fitria, 2023). Icebreakers are activities that are done to practice concentration, create a sense of comfort, and reduce boredom in students (Jatmiko & Pd, 2016).

In a study titled "The Effect of Icebreaker Learning Activities in Children from a Neuropsychological Perspective," Komalasari, Widayati, Nursalim, & Sujarwanto (2023) stated that the icebreaker learning activity changed the facial expressions of children who were sullen and sleepy to be happy and willing to follow the learning process (Komalasari, Widayati, Nursalim, & Sujarwanto, 2023).

Mardiani (2024) in a study titled "Investigating the Effectiveness of Icebreakers to Increase Students' Interest in Learning English" showed that applying the icebreaker method increased students' knowledge; made students more diligent; stimulated creativity; increased vocabulary; and motivated students (Mardiani, 2024).

Fitria (2023) in a study titled "Breaking the Classroom Ice: Using Icebreakers in the Teaching and Learning Process" describes and explains the importance of icebreakers in the teaching and learning process. He states in his findings that using icebreakers requires preparation and planning regarding materials, methods, and media. Icebreakers can be used as a warm-up activity at the beginning of learning, and to implement it, the teacher must be strongly motivated, sensitive to the classroom environment, adaptable

to the students' conditions, and facilitating their needs. For teachers, preparing icebreakers is important in the learning process, such as improving teachers' educational, personal, social and professional competencies (Fitria, 2023).

Methodology

This research is applied in terms of purpose and qualitative in terms of approach, and was conducted using the descriptive phenomenological method. Using this method enables the researcher to gain a deep and accurate understanding of the phenomenon of educational icebreakers in the context of the lived experiences of faculty members and to reveal the hidden layers of meaning behind this phenomenon. Using this method enables the researcher to gain a deep understanding of the phenomenon under study (i.e., icebreakers) in the context of the lived experiences of faculty members and to reveal the hidden layers of meaning behind this phenomenon.

The statistical population of the research consisted of 32 faculty members of Farhangian University of Alborz Province in 1404. The sampling method was purposeful and carried out through the snowball technique.

The data collection tool was a semi-structured interview. In this method, general and basic questions were asked about the participants' experience of icebreaker activities, and then, if necessary, follow-up and supplementary questions were used to extract deeper details from their lived experiences. The interviews were held in quiet and appropriate environments with prior coordination with the participants, and their voices were recorded with their permission.

The data from the interviews were first transcribed verbatim and then analyzed using a three-stage coding (open, axial, and selective) based on Strauss and Corbin's grounded theory approach (Strauss & Corbin, 2008). In the open coding stage, sentences and phrases related to the icebreaker phenomenon were identified and coded at the word and sentence level. In the axial coding stage, the open codes were categorized into conceptual clusters, and finally, in the selective coding stage, the main concepts were extracted and the relationships between them were identified.

In addition to the three-stage coding, Van Manen's six-stage analysis (Van Manen, 2024) was used to extract the phenomenological dimensions of the icebreakers. This combined approach allowed for the simultaneous extraction of descriptive and interpretive dimensions of the phenomenon.

Results

Faculty members of Farhangian University have used 16 types of icebreakers, and each of these icebreakers has its own specific stages. In response to the second question regarding the effects and consequences of icebreakers, we see similar effects and consequences, and as shown in the table, the themes identified in the third stage of coding, namely selective coding, are 30 consequences, of which the consequences and effects of students' psychological preparation, increasing student participation and engagement, and the attractiveness of the classroom are the most frequent themes, and thus, by eliminating

repetitive items, the answer to the second question consists of 10 types of effects and consequences.

Discussion

In the present study, the effects of educational icebreakers on the quality of classrooms were examined from the perspective of faculty members at Farhangian University. As detailed in the previous sections, participants and informants have each adopted and implemented measures on their own initiative in response to the lack of enthusiasm and boredom of their students, which we called icebreakers. According to the research findings, 16 types of icebreakers were identified based on the analysis of the information obtained, which generally included the use of games, drawing on students' past experiences, asking random questions with points, using artificial intelligence assistants and various software, artistic activities, raising current issues in students' lives, and providing illogical and interesting answers to students' questions or expressing their feelings. The steps of each of these icebreakers are mentioned in the research findings section, and readers can learn about how to implement them by studying them.

Conclusion

In order for classrooms to benefit from these educational icebreakers, it is suggested that appropriate development and training courses be designed and implemented for professors and instructors on the subject of educational icebreakers. The implementing professors should compile and share their experiences with others, and meetings and roundtables on this subject should be designed and held with the aim of familiarizing professors with each other's experiences.

Ethical Considerations

The authors of this article have observed ethical principles in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Author Contributions

This article was written with the participation of the corresponding author (60%) and a collaborator in data collection and analysis (40%).

Conflict of Interest

“The authors declare no conflict of interest.”

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

شناسایی و تحلیل آثار یخ شکن های آموزشی بر کلاس های درس دانشجویی

نام حسنعلی گرمابی^۱، محمدتقی رودی^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه آموزشی آموزش ابتدایی ...، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه:

h.garmabi@cfu.ac.ir

۲. استادیار گروه آموزشی آموزش ابتدایی ...، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: m.roodi@cfu.ac.ir

چکیده

نوع مقاله: پژوهشی

هدف: مطالعه حاضر با هدف شناسایی ابتکارات استادان دانشگاه در استفاده از یخ شکن های آموزشی و همچنین پیامدهای آن یخ شکن ها انجام شده است. **روش:** این پژوهش از نوع توصیفی- کاربردی است که با روش پدیدارشناسی توصیفی اجرا شده است. محل انجام پژوهش شهر کرج و مشارکت کنندگان پژوهش نیز اعضای علمی دانشگاه فرهنگیان استان البرز به تعداد ۳۲ نفر بوده است که با رویکرد نمونه گیری هدفمند و شیوه موارد عادی ۱۱ نفر به منظر انجام مصاحبه پدیدارشناختی انتخاب شدند. تعداد مصاحبه ها بر اساس اشباع نظری پژوهشگر مشخص شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده با روش تحلیل شش مرحله ای ون منن انجام شد و در اعتبار یابی ملاک های ۵ گانه گوبا و لینکلن مورد نظر بوده است. یافته های پژوهش مشتمل بر ۱۶ نوع یخ شکن بود که هر یک از آنها دارای مراحل منحصربه فرد خود هستند؛ **یافته ها:** نتایج تحلیل یافته های پژوهش نشان داد که استفاده از یخ شکن هایی مانند بازی وارسازی، استفاده از نرم افزار پدلت، توصیف حال خود با یک واژه خاص گفتگوی صوتی با هوش مصنوعی و غیره ۱۰ نوع نتیجه و پیامد در پی داشته است که از مهم ترین آنها می توان به افزایش مشارکت و درگیری یادگیرندگان، آمادگی روحی و روانی دانشجویان و جذابیت کلاس درس اشاره کرد. **نتیجه گیری:** بر اساس یافته های حاصل از پژوهش می توان گفت بهره گیری مناسب از یخ شکن ها می تواند یکی از راهکارهای موثر برای پیشگیری و جلوگیری از کسالت و کم انگیزی دانشجویان در کلاس های درس باشد.

واژه های کلیدی:

دانشگاه فرهنگیان،

کلاس های درس

دانشجویی، یخ شکن،

یخ شکن آموزشی،

استناد به این مقاله: گرمابی، حسنعلی و رودی، محمدتقی. (۱۴۰۵). شناسایی و تحلیل آثار یخ شکن های آموزشی بر کلاس های درس دانشجویی. نظریه و

عمل (X) عمل در تربیت معلمان،

مقدمه

آموزش و تدریس در کنار پژوهش یکی از فعالیت های محوری دانشگاه هاست و تا اندازه زیادی تربیت اثربخش مستلزم تدریس اثربخش است؛ لذا کیفیت بخشی به آن ضروری به نظر می رسد. در این راستا، پژوهش در باره تدریس در دانشگاه ها یک مسئله مهم و اساسی است؛ چرا که از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم گیری های اساسی و برنامه ریزی های راهبردی در اختیار دست اندرکاران آموزش عالی قرار می دهد و از سوی دیگر مدرسان ضمن آگاهی از کیفیت تدریس خود، قادر خواهند بود روش ها و شیوه های خود را اصلاح نموده و بهبود دهند (دارابی، ۱۴۰۰). به طور کلی "تدریس" یکی از مهم ترین ابعاد توسعه حرفه ای معلمان به شمار می رود (رحمتی و کریمی، ۱۴۰۴). تدریس اثربخش مستلزم ارتباط برقراری ارتباط مناسب بین معلم و شاگرد، بافت آموزشی و شاگرد، بافت آموزشی و معلم، شاگرد و برنامه درسی و شاگردان با یکدیگر از وجوه گوناگون ارتباط در فرایند تدریس به شمار می روند. در این باره برخی تدریس را به مثابه ارتباط در چهار مرحله مهم یعنی برقراری ارتباط، استمرار ارتباط، اثربخشی ارتباط و ارزشیابی ارتباط توصیف می نمایند (موسی پور، ۱۳۹۲). با تأمل در هر یک از مراحل بالا، چنین می توان استنباط کرد که تدریس بدون ارتباط بی معناست و معلم با ایجاد ارتباط و استمرار آن امیدوار است شرایط تغییرات شناختی، نگرشی و مهارتی را برای شاگردان به طور اثربخش فراهم سازد، میزان اثربخشی و میزان تغییرات را بسنجد و بر اساس سنجش و ارزشیابی برای بهسازی و موفقیت فرایند ارتباطی بکوشد. شعبانی (۱۳۹۵: ۹۴) در این راستا بر این باور است که: «مطالعه و بررسی فعالیت های آموزشی نشان می دهد که درک مفاهیم تدریس شده، بستگی به ارتباط مطلوب معلم با شاگرد دارد. به عبارت دیگر موفقیت یا شکست معلم در امر آموزشی و ایجاد موقعیت های مطلوب یادگیری و حتی اصلاح یا تقویت عوامل مؤثر در یادگیری تا حد زیادی بستگی به نوع پیام، چگونگی انتقال آن و نحوه بازخورد شاگردان نسبت به آن پیام دارد؛ به همین دلیل جریان ارتباط های آموزشی می توان معلم را کلید و عامل اصلی کنترل و هدایت رفتار فراگیران و نیروی مؤثر در برقراری ارتباط و سودمندی آن در کلاس درس دانست زیرا او می تواند با توجه به بازخورد فراگیران شرایط و عوامل مؤثر بر ارتباط نوع کیفیت و سودمندی تفهیم و تفاهم را بیشتر کند و در نتیجه سطح و میزان یادگیری را افزایش دهد.»

نکته ی مهم و قابل تامل دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد این است که کلاس درس یک مکان عاطفی و احساسی است. دانش آموزان در حین درس و یادگیری، زمان آزمون ها و امتحانات احساسات و هیجانات متعددی را تجربه می کنند که این احساسات می توانند مثبت یا منفی باشند (Pekrun, 2014). در همین راستا می توان گفت احساسات و هیجاناتی که یادگیرندگان در کلاس های درس تجربه می کنند در برقراری ارتباط بی تأثیر نیست. از سویی دیگر نقش هیجانات در برقراری ارتباط و تعاملات اجتماعی سبب شده که صاحب نظران این عرصه، از مفهوم هوش هیجانی سخن به میان آورند (Salovey & Mayer, 1990) که اساساً در ارتباطات تجلی پیدا می کند (جمال آبادی، میرشاهی و بهشتی پور، ۱۳۹۵).

یکی از ابزارهایی که در کلاس های درس و اجتماعات انسانی در پدید آوردن هیجانات مثبت و ارتباطات مؤثر می تواند نقش ایفا نماید «یخ شکن»^۱ ها هستند. یخ شکن فعالیتی است که توسط معلمان در کلاس های درس انجام می شود تا شاگردان را به یادگیری علاقمند نماید. یخ شکن ها را می توان در آغاز جلسه درس در زمانی که دانش آموزان استرس

^۱ . Ice Breaker

دارند، اشتیاق یادگیری ندارند و همچنین در پایان درس برای بررسی درک دانش آموزان از مطالب آموخته شده استفاده کرد (Yeganehpour & Takkaç, 2016).

یخ شکن راهی برای ایجاد روحیه و لذت دوباره است. به عبارتی یخ شکن «کسالت شکن» است. شکستن یخ معمولاً با قرار دادن یک بازی در آغاز یا در میانه یادگیری انجام می‌شود. فعالیت‌های یخ‌شکنی را می‌توان برای ۵ الی ۱۰ دقیقه انجام داد؛ فقط نباید آن را زیاد طولانی کرد؛ زیرا موجب تنبلی دانش آموزان در پذیرش و بازگشت به درس می‌شود. معلم برای افزایش اشتیاق دانش آموزان با روش‌های مختلف و متنوعی همچون تمرینات مغزی، معما، دست زدن و غیره می‌تواند از یخ شکن‌ها استفاده نماید اما برای اجرای آن خلاقیت بسیار ضروری است (Fitria, 2023). یخ شکن فعالیتی است که برای تمرین تمرکز، ایجاد حس راحتی و کاهش کسالت دانش آموزان انجام می‌شود (Jatmiko & Pd, 2016).

کومالاساری، ویدایتی، نورسلیم و سوجارو آنتو (۲۰۲۳) طی پژوهشی تحت عنوان «تاثیر فعالیت‌های یادگیری یخ شکن در کودکان از دیدگاه عصب روانشناختی» بیان کردند که فعالیت یادگیری یخ‌شکن حالات چهره کودکانی را که عبوس و خواب‌آلود بودند را تغییر داد تا شاد و مایل به دنبال کردن فرایند یادگیری باشند (Komalasari, Widayati, 2023). (Nursalim, & Sujarwanto, 2023).

مردیانی (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «بررسی اثربخشی یخ شکن برای افزایش علاقه دانش آموزان به یادگیری زبان انگلیسی» نشان داد که اعمال روش یخ‌شکن افزایش دانش دانش‌آموزان؛ کوشا تر کردن دانش‌آموزان؛ تحریک خلاقیت؛ افزایش واژگان؛ و ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان را در پی داشته است (Mardiani, 2024).

فیتیریا (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای با عنوان «شکستن یخ کلاس درس: استفاده از یخ شکن‌ها در فرایند آموزش و یادگیری» به توصیف و تبیین اهمیت یخ شکن در فرایند آموزش و یادگیری می‌پردازد. وی در یافته‌های خویش بیان می‌کند که استفاده از یخ شکن نیازمند آماده سازی و برنامه‌ریزی در مورد مواد، روش‌ها و رسانه‌ها است. یخ شکن می‌تواند به عنوان یک فعالیت گرم‌کننده (آماده‌کننده) در ابتدای یادگیری استفاده شود و برای اجرای آن معلم باید دارای انگیزه قوی، حساس به محیط کلاس، سازگار با شرایط دانش‌آموزان و تسهیل کننده نیازهای آنان باشد. برای معلمان آماده‌سازی یخ‌شکن در فرایند یادگیری مانند ارتقای شایستگی‌های آموزشی، شخصی، اجتماعی و حرفه‌ای معلمان اهمیت دارد (Fitria, 2023).

یگانه پور (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای با عنوان «کاربرد یخ شکن‌ها در بهبود توانایی گفتاری زبان آموزان» بر این عقیده است که فعالیت‌های یخ شکن از شاگردان می‌خواهد که صحبت کردن انگلیسی را به عنوان یک زبان خارجی با روش‌های لذت‌بخش‌تری تمرین کنند و نتیجه مثبتی کسب کنند. تجزیه و تحلیل داده‌ها و مقایسه اطلاعات پیش از آزمون و پس از آزمون نشان داد استفاده از فعالیت‌های یخ شکن در بهبود هر چهار عامل گرامر، تلفظ، واژگان و روان [صحبت کردن] تأثیر مثبت دارد؛ اما این تأثیر برای روان و تلفظ بیش از واژگان و گرامر بود و بیشترین عامل بهبود یافته تلفظ و کمترین بهبود گرامر است (Yeganehpour, 2016).

امروزه، یخ‌شکن‌ها به طور گسترده به عنوان بهترین شیوه‌ها برای بهبود تعامل دانشجویان در محیط‌های یادگیری حضوری و آنلاین در نظر گرفته می‌شوند. تحقیقات نشان می‌دهد که آنها به طور مؤثری باعث ایجاد فراگیری و حس تعلق در بین دانشجویان می‌شوند (حسینی شلوون، عادل و احمدی تهران، ۱۴۰۳). تأثیر یخ‌شکن‌ها بر ارتقای مشارکت در کلاس درس و موفقیت فراگیران در مطالعات دیگری از قبیل شومر (schmor, 2023) و زولکیفلی و ادريس (Zulkifli & Adris, 2023).

(Idris, 2021) مورد توجه و تاکید قرار گرفته است. با مروری بر پژوهش‌های انجام شده، می‌توان گفت استفاده از یخ شکن‌ها می‌تواند در کسب تجارب یادگیری لذت بخش کمک شایانی داشته باشد. از آن جا که کم‌انگیزگی یادگیرندگان بویژه دانشجویان یکی از مهمترین مسائل و مشکلات معلمان و مدرسان در کلاس‌های درس است و موجب کسالت و بی‌روح بودن کلاس‌های درس می‌شود ضرورت آشنایی معلمان مدرسه و دانشگاه با یخ‌شکن‌ها بیشتر خود را نمایان می‌سازد. این موضوع در دانشگاه فرهنگیان به عنوان دانشگاه تربیت معلم اهمیت مضاعفی پیدا می‌کند زیرا از یک سو کسب تجارب یادگیری موضوعی را رقم می‌زند از سوی دیگر دانشجویان با یخ‌شکن‌ها و نحوه بهره‌گیری از آن در کلاس‌های درس را مشاهده و آن‌ها را به صورت ضمنی می‌آموزند که می‌تواند در دنیای معلمی به عملکرد آنان تبدیل شود. برای نیل به این مقصود، یکی از اقدامات مؤثر شناسایی و ترویج یخ‌شکن‌های مناسب است. در همین راستا، پژوهش حاضر به دنبال شناسایی یخ شکن‌هایی است که توسط اساتید و مدرسان دانشگاه فرهنگیان البرز مورد استفاده قرار می‌گیرد و بر آن است تا پیامدهای بهره‌برداری از این یخ شکن‌ها را مورد بررسی و تبیین قرار دهد. به سخن دیگر مسئله اصلی پژوهش حاضر پاسخ به این سوال است که: یخ‌شکن‌های مورد استفاده توسط اساتید دانشگاه فرهنگیان البرز کدامند و پیامدهای آن بر کیفیت کلاس‌های درس چگونه است. به منظور پاسخ به این سوال، سوالات ویژه زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱- یخ شکن‌های مورد استفاده توسط استادان دانشگاه فرهنگیان استان البرز در کلاس‌های درس کدامند؟

۲- آثار و پیامدهای استفاده از یخ شکن‌ها در کلاس‌های درس چیست؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از منظر هدف، کاربردی و از منظر رویکرد، پژوهشی کیفی است که با روش پدیدارشناسی توصیفی انجام شده است. رویکرد پدیدارشناسی توصیفی که ریشه در فلسفه هوسرل دارد، بر بازگشت به خود پدیده‌ها و توصیف بی‌واسطه تجربیات زیسته تأکید می‌ورزد. در این رویکرد، پژوهشگر می‌کوشد بدون پیش‌فرض‌های نظری و قضاوت‌های پیشین، به توصیف آنچه که مشارکت‌کنندگان از یک پدیده تجربه کرده‌اند، بپردازد و جوهره مشترک آن تجربیات را آشکار سازد (Moustakas, 1994). در این راستا، پژوهشگر با استفاده از تکنیک‌های فروکاهش پدیدارشناختی، پیش‌داوری‌های خود را کنار می‌نهد تا تجربیات مشارکت‌کنندگان را به صورت خالص و بدون تفسیر شخصی دریافت کند (Greening, 2019). به کارگیری این روش، پژوهشگر را قادر می‌سازد تا به درک عمیق و دقیق از پدیده یخ‌شکن‌های آموزشی در بستر تجربیات زیسته اعضای هیئت علمی دست یابد و لایه‌های معنایی پنهان در پس این پدیده را آشکار سازد. به کارگیری این روش، پژوهشگر را قادر می‌سازد تا به درک عمیق از پدیده مورد مطالعه (یعنی یخ‌شکن‌ها) در بستر تجربیات زیسته اعضای هیئت علمی دست یابد و لایه‌های معنایی پنهان در پشت این پدیده را آشکار سازد (ون منن، ۱۴۰۳).

جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان البرز در سال ۱۴۰۴ بود. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند و از طریق تکنیک گلوله برفی^۱ انجام شد. معیار ورود به نمونه، داشتن تجربه عملی بهره‌گیری از فعالیت‌های یخ‌شکن در کلاس‌های درس بود، چرا که اکثریت اعضای هیئت علمی فاقد تجربه کافی در این زمینه بودند. در نهایت، تعداد ۱۱ نفر عضو هیئت علمی به عنوان نمونه انتخاب شدند (جدول شماره ۱). حجم نمونه تا

^۱ . Snowball Sampling

رسیدن به اشباع نظری^۱ تعیین شد؛ بدین معنا که مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه یافت که اطلاعات جدیدی مبنی بر غنای پدیده مورد مطالعه به دست نیامد.

جدول (۱) مشخصات اطلاع‌رسان‌ها

جنسیت		گروه‌های آموزشی موجود در دانشگاه		سابقه تدریس دانشگاهی	
مرد	زن	علوم تربیتی	علوم انسانی و مطالعات اجتماعی	کمتر از ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۲۰ سال
۹	۲	۹	۲	۲	۸
				بالای ۲۰ سال	۱

ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود. در این روش، پرسش‌های کلی و پایه درباره تجربه شرکت‌کنندگان از فعالیت‌های یخ‌شکن مطرح شد و سپس در صورت نیاز، از پرسش‌های پیگیرانه و تکمیلی برای استخراج جزئیات عمیق‌تر از تجربیات زیسته آنان استفاده گردید. مصاحبه‌ها در محیط‌هایی آرام و مناسب با هماهنگی قبلی با مشارکت‌کنندگان برگزار شد و صدای آن‌ها با مجوز آنان ضبط گردید.

داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها ابتدا به صورت واژه‌به‌واژه رونویسی و سپس با به‌کارگیری کدگذاری سه‌مرحله‌ای (باز، محوری و انتخابی) مبتنی بر رویکرد گراند تئوری اشتراک و کوربین (Strauss & Corbin, 2008) مورد تحلیل قرار گرفتند. در مرحله کدگذاری باز، جملات و عبارات مرتبط با پدیده یخ‌شکن در سطح کلمات و جملات شناسایی و کدگذاری شدند. در مرحله کدگذاری محوری، کدهای باز به صورت خوشه‌های مفهومی دسته‌بندی و در نهایت، در مرحله کدگذاری انتخابی، مفاهیم اصلی استخراج و ارتباط میان آن‌ها مشخص شد.

علاوه بر کدگذاری سه‌مرحله‌ای، از تحلیل شش‌مرحله‌ای ون منن (۱۴۰۳) برای استخراج ابعاد پدیدارشناختی یخ‌شکن‌ها استفاده شد. این رویکرد ترکیبی، امکان استخراج همزمان ابعاد توصیفی و تفسیری پدیده را فراهم آورد.

برای اطمینان از اعتبار یافته‌ها، از دو روش مکمل استفاده شد. نخست، از روش بازگرداندن نتایج به مشارکت‌کنندگان^۲ استفاده شد؛ بدین منظور که خلاصه‌ای از یافته‌ها و تفسیرهای پژوهشگر در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و بازخوردهای آنان برای اصلاح و تکمیل تحلیل‌ها مورد استفاده قرار گرفت. سپس به منظور اطمینان از اعتبار نتایج تحلیل، از روش مرور همتا^۳ استفاده شد. بدین صورت که پس از انجام کدگذاری سه‌مرحله‌ای (باز، محوری و انتخابی)، نتایج به همراه نمونه‌هایی از داده‌های خام مصاحبه‌ها در اختیار دو نفر از هم‌تایان صاحب‌نظر در حوزه روش‌های پژوهش کیفی و پدیدارشناسی قرار داده شد تا فرایند کدگذاری، دسته‌بندی مقوله‌ها و انتزاع مضامین اصلی را مورد بررسی و تأیید قرار دهند. نظرات اصلاحی آن‌ها اعمال شد و در نهایت، یافته‌های نهایی با استفاده از هر دو روش (بازگرداندن به

^۱ . Theoretical Saturation

^۲ . Member Checking

^۳ . Peer Review

مشارکت‌کنندگان و مرور همتا) تأیید گردید. این فرایند دوگانه‌ی اعتباریابی باعث افزایش دقت، صحت و پایایی یافته‌ها شد.

یافته‌ها

یافته‌های مطالعه حاضر براساس سوالات آن تنظیم گردیده است. از آن جا که تحلیل اطلاعات با روش کدگذاری سه مرحله‌ای انجام شده، یافته‌های هر دو سوال براساس نتایج کدگذاری در جداول شماره (۲) تا (۱۷) آمده است.

• یخ‌شکن شماره ۱: بازی و خلاقیت

این یخ‌شکن زمانی اجرا می‌شود که استاد بی‌حوصلگی دانشجویان را مشاهده می‌کند؛ او با احوالپرسی غیررسمی و طرح سؤال «بازی چگونه؟» فضای کلاس را تغییر می‌دهد. برای افزایش جذابیت، از انگیزه‌ی بیرونی مانند خرید بستنی توسط کسی که پاسخ بازی را لو بدهد استفاده می‌شود. پس از اجرای بازی، استاد بین بازی و درس جدید ارتباط برقرار کرده و تدریس را آغاز می‌کند. شواهد گفتاری نظیر پاسخ مشتاقانه به پیشنهاد بازی، درخواست دوباره بازی و شاد و خوشحال بودن در کل جلسه نشان‌دهنده‌ی تأثیر این روش در ایجاد و نگهداری انگیزه و جو روانی مثبت است.

جدول شماره (۲): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی بازی و خلاقیت

عنوان یخ‌شکن: بازی و خلاقیت				
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده	
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز		
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز		
ایجاد و نگهداری انگیزه	ایجاد انگیزه	پاسخ مشتاقانه به پیشنهاد بازی	۱- مشاهده بی‌حوصلگی دانشجویان	
			۲- آغاز کلاس با احوالپرسی غیر رسمی	
	حفظ و تقویت انگیزه	درخواست دوباره بازی	۳- طرح سؤال بازی چگونه؟	
جو روانی مثبت		شاد و خوشحال بودن	۴- استفاده از انگیزه بیرونی برای جذابیت بازی (خرید بستنی توسط کسی که پاسخ بازی را لو بدهد)	
	جو روانی مثبت	در کل جلسه	۵- اجرای بازی	
			۶- برقراری ارتباط بین بازی و درس جدید	
			۷- تدریس درس مربوطه	

• یخ‌شکن شماره ۲: نمایش تصویر شیطن‌نوجوان‌ها

در فرایند اجرای این یخ‌شکن، استاد با نمایش عکس‌هایی از رفتارهای شیطن‌آمیز نوجوانان و طرح پرسش‌های هدفمند درباره‌ی آن‌ها، دانشجویان را به بحث وادار می‌کند. این فعالیت با ایجاد نشاط و خنده‌ی گروهی و افزایش شوخ‌طبعی، کلاس را جذاب می‌سازد. مقوله‌ای چون «من این‌جوری بودم» نشان از ابراز هیجان و هم‌ذات‌پنداری دانشجویان دارد و تأکید بر مشارکت اکثریت و صاف نشستن دانشجویان، حاکی از افزایش مشارکت و رعایت ضوابط کلاس است. پیامدهای آن جذابیت کلاس، افزایش درگیری و مشارکت و تسهیل مدیریت کلاس می‌باشد.

جدول شماره (۳): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی نمایش تصویر

عنوان یخ‌شکن: نمایش تصویری شیطنیت نوجوان ها			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
جذابیت کلاس	شاد و مفرح بودن	نشاط و خنده گروهی	۱- مشاهده کلی دانشجویان
		افزایش شوخ طبعی	۲- بیان هدف فعالیت نمایش
		جذاب بودن فعالیت	عکس‌ها
	جذابیت کلاس		۳- نمایش عکس‌ها
		واکنش کلامی «من	۴- طرح پرسش‌های هدفمند
	ابراز هیجان	این جوری بودم»	درباره‌ی عکس‌ها و بحث
افزایش درگیری و مشارکت		افزایش مشارکت	۵- شروع درس جدید
		تاکید بر مشارکت	
	افزایش مشارکت	اکثریت	
	رعایت ضوابط و مقررات کلاس	صاف نشستن	
تسهیل مدیریت کلاس			

• یخ‌شکن شماره ۳: آغاز کلاس با روایت تجربه زیسته دانشجویان

به منظور اجرای این یخ‌شکن، استاد با تعریف یک تجربه‌ی زیسته و روایت آن، درس جدید را آغاز کرده و سپس به توضیح روایت می‌پردازد. دانشجویان با برقراری ارتباط با روایت و برقراری ارتباط با درس، کنجکاو شده و جوانب رخداد را می‌پرسند که نشان از درگیری فعال آن‌ها دارد. جذاب بودن این روش از سوی دانشجویان تأیید شده است. در نهایت، این یخ‌شکن به تسهیل برقراری ارتباط، افزایش درگیری و مشارکت و جذابیت کلاس منجر می‌شود.

جدول شماره (۴): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی روایت تجارب زیسته دانشجویان

عنوان یخ‌شکن: آغاز کلاس با روایت تجربه زیسته دانشجویان			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
تسهیل برقراری ارتباط	تسهیل برقراری ارتباط	برقراری ارتباط با روایت	۱- تعریف تجربه زیسته
			۲- آغاز کلاس با روایت تجربه زیسته
افزایش درگیری و مشارکت	درگیر شدن دانشجویان	برقراری ارتباط	۳- توضیح روایت
		دانشجو با درس	۴- برقراری ارتباط بین روایت و درس جدید و آغاز تدریس
		کنجکاو شدن	
		پرسیدن جوانب رخداد	
جذابیت کلاس	جذابیت کلاس	جذاب بودن	

• یخ‌شکن شماره ۴: طرح پرسش ۱ نمره‌ای

اجرای این یخ‌شکن به این‌گونه است که استاد به‌صورت ناگهانی پرسشی را مطرح کرده و تخصیص یک نمره در پایان ترم به پاسخ‌دهنده سوال را متعهد می‌شود. این روش باعث رقابت شدید دانشجویان و تغییر فضای کلاس از حالت سکون به پویایی می‌شود. شواهد نشان می‌دهد که دانشجویان با اشتیاق برای کسب نمره، به‌طور کامل درگیر موضوع شده و فضای کلاس متحول می‌گردد. پیامدهای اصلی آن افزایش مشارکت و درگیری و آمادگی روحی‌روانی دانشجویان برای پذیرش درس است.

جدول شماره (۵): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی طرح پرسش

عنوان یخ‌شکن: طرح پرسش ۱ نمره‌ای		
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها		مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
افزایش مشارکت و درگیری	افزایش مشارکت و درگیری	رقابت شدید دانشجویان
		۱- طرح پرسش یک نمره ای به صورت ناگهانی
		۲- تضمین تخصیص یک نمره در پایان ترم
آمادگی روحی -روانی	آمادگی روحی- روانی	تغییر فضای کلاس
		به پاسخ دهنده
		۳- شنیدن پاسخ و ثبت نمره

• یخ‌شکن شماره ۵: استفاده از بازی‌وارساز

در راستای استفاده از این یخ‌شکن، استاد از دانشجویان می‌خواهد که نقاشی بکشند، سپس از نقاشی‌های آن‌ها عکس گرفته و با استفاده از ابزار بازی‌وارساز، نقاشی‌ها را به یک بازی تعاملی تبدیل می‌کند. هرچند در جدول پیامد مشخصی برای آن ثبت نشده، اما این روش با ترکیب هنر و فناوری، خلاقیت دانشجویان را برانگیخته و آن‌ها را به مشارکت فعال ترغیب می‌کند. شواهد نشان می‌دهد که این فعالیت نوآورانه، جذابیت و درگیری فکری دانشجویان را به‌وضوح افزایش می‌دهد.

جدول شماره (۶): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی استفاده از بازی‌وارساز

عنوان یخ‌شکن: استفاده از بازی‌وارساز			مراحل اجرا شده
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
			۱- درخواست کشیدن نقاشی از دانشجویان
			۲- عکس گرفتن از نقاشی
			۳- استفاده از بازی‌وارساز برای تبدیل نقاشی به بازی

• یخ‌شکن شماره ۶: بیان تجربه زیسته توسط استاد

به منظور اجرای این یخ‌شکن، استاد تجربه‌ای زیسته و مرتبط با موضوع درس را برای دانشجویان روایت کرده و سپس بین آن تجربه و درس ارتباط برقرار می‌کند. دانشجویان حس بهت و حیرت را تجربه کرده و توجه کردن آن‌ها به‌طور

کامل جلب می‌شود. مقوله‌هایی نظیر ایجاد انگیزه و تمرکز و آماده‌سازی روحی و شناختی نشان از تأثیر عمیق این روش دارد. پیامدهای آن ایجاد انگیزه و تمرکز و آمادگی روحی و شناختی دانشجویان پیش از آغاز تدریس است.

جدول شماره (۷): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی بیان تجارب زیسته توسط استاد

عنوان یخ‌شکن: بیان تجربه زیسته توسط استاد			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
		تجربه حس بهت و	۱- بیان تجربه زیسته مناسب با موضوع درس
آماده سازی روحی و شناختی دانشجویان	ایجاد انگیزه و تمرکز	حیرت دانشجویان	۲- برقراری ارتباط بین تجربه و درس و آغاز تدریس
توجه کردن			

• یخ‌شکن شماره ۷: استفاده از پلتفرم پدلت

جهت اجرای این یخ‌شکن، استاد یک کد کیوآر از طریق پلتفرم پدلت آماده کرده و آن را به دانشجویان نمایش می‌دهد. دانشجویان با اسکن کد توسط گوشی موبایل، وارد فضای پدلت شده و به بیان تجارب و نظرات خود می‌پردازند. این روش باعث می‌شود دانشجویان برای آغاز تدریس آماده شوند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که این یخ‌شکن به برقراری ارتباط بین درس و تجربه و آمادگی روحی‌روانی دانشجویان کمک می‌کند. پیامدهای آن ایجاد انگیزه و آمادگی روحی‌روانی دانشجویان است.

جدول شماره (۸): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی استفاده از پلتفرم پدلت

عنوان یخ‌شکن: استفاده از پلتفرم پدلت			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
ایجاد انگیزه	برقراری ارتباط بین درس و تجربه	بیان تجارب و نظرات خود	۱- آماده سازی یک کد کیوآر با پلتفرم پدلت
آمادگی روحی‌روانی دانشجویان	آمادگی روحی‌روانی دانشجویان	آماده شدن دانشجویان برای آغاز تدریس	۲- نمایش کد و اسکن آن توسط دانشجویان
			۳- اظهارنظر با گوشی موبایل توسط دانشجویان

• یخ‌شکن شماره ۸: گفتگوی صوتی با هوش مصنوعی

در فرایند اجرای یخ‌شکن «گفتگوی صوتی با هوش مصنوعی» استاد یک دستیار هوش مصنوعی را اجرا کرده و به‌صورت صوتی با آن گفتگو می‌کند. این اقدام نوآورانه باعث جلب تمام توجهات دانشجویان می‌شود و آن‌ها را که تا پیش از این بی‌حوصلگی نشان می‌دادند، ناگهان کاملاً هوشیار و متمرکز می‌سازد. مقولاتی همچون ایجاد انگیزه و تمرکز، و آمادگی روحی-روانی دانشجویان نشان از تأثیر شگرف این روش دارد. پیامد اصلی آن آمادگی روحی-روانی دانشجویان برای شروع یادگیری و آموزش اثربخش است.

جدول شماره (۹): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی گفتگو با هوش مصنوعی

عنوان یخ‌شکن: گفتگوی صوتی با هوش مصنوعی			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
آمادگی روحی روانی	ایجاد انگیزه و تمرکز	جلب تمام توجهات	۱- اجرای یک دستیار هوش مصنوعی
دانشجویان			۲- گفتگوی صوتی استاد با هوش مصنوعی

• یخ‌شکن شماره ۹: طرح موضوع جذاب مانند ازدواج

به منظور استفاده از این یخ‌شکن، استاد با شروع شوخی و بحث طنزگونه درباره‌ی موضوع ازدواج، فضای کلاس را غیررسمی و صمیمی می‌کند. دانشجویان با خندیدن به این موضوع واکنش نشان داده و شرایط کلاس بهتر می‌شود. این روش به دلیل جذابیت و ارتباط با زندگی روزمره، دانشجویان را به سرعت فعال و مشارکت‌جو می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که نشاط در کلاس و جو روحی‌روانی مناسب از پیامدهای این یخ‌شکن است که به آمادگی روحی‌روانی دانشجویان منجر می‌شود.

جدول شماره (۱۰): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی طرح موضوعات جذاب

عنوان یخ‌شکن: طرح موضوع جذاب مانند ازدواج			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
آمادگی روحی روانی	نشاط در کلاس	خندیدن	۱- آغاز شوخی و بحث با موضوع ازدواج (شروع طنزگونه بحث ازدواج)
دانشجویان	جو روحی روانی مناسب	بهرتر شدن شرایط	۲- فعال شدن دانشجویان و آغاز تدریس

• یخ‌شکن شماره ۱۰: فعالیت هنری

در فرایند اجرای یخ‌شکن «فعالیت هنری» استاد چند دانشجو را به جلوی کلاس فراخوانده و فعالیتی هنری مانند طراحی، عکاسی یا خوشنویسی به آن‌ها محول می‌کند. دانشجویان با پوزخند زدن، پز دادن و تند آمدن به جلو کلاس نشان می‌دهند که با اشتیاق مشارکت می‌کنند. جابجا شدن و بلند شدن از صندلی نشان از مشارکت فیزیکی و مقایسه آثار و فراموشی گذشت زمان حکایت از درگیری فکری عمیق دارد. پیامدهای آن شامل جو برانگیزاننده، نشاط، مشارکت فیزیکی، درگیری فکری، جذابیت کلاس و آمادگی روحی‌روانی است.

جدول شماره (۱۱): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی فعالیت هنری

عنوان یخ‌شکن: فعالیت هنری			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	

۱- انتخاب چند دانشجو و فراخواندن به جلو کلاس	پویا شدن کلاس	جو برانگیزاننده
۲- ارائه فعالیت هنری مانند طراحی، عکاسی، خوشنویسی و غیره	پوز خند زدن پز دادن	نشاط در کلاس
۳- انجام فعالیت توسط دانشجویان	تند آمدن به جلو کلاس	آمادگی روحی روانی دانشجویان
۴- مشاهده فعالیت و تحلیل آثار آنان	جابجا شدن بلند شدن از صندلی	مشارکت فیزیکی
	مقایسه آثار	درگیری فکری
	فراموشی گذشت زمان	جذابیت کلاس
		جذابیت کلاس
		افزایش مشارکت و درگیری

• یخ‌شکن شماره ۱۱: معرفی و بیان حال خود با یک واژه

به منظور استفاده از این یخ‌شکن، استاد در ابتدای ورود به کلاس، از دانشجویان می‌خواهد که خود را با یک واژه معرفی کرده و حال خود را بیان نمایند. دانشجویان با استفاده از واژه‌های متفاوت و کوشش برای بیان واژه‌ی متفاوت، خلاقیت خود را به کار می‌گیرند. این روش فضای متفاوتی در کلاس ایجاد کرده و ارتباط اولیه تدریس را تسهیل می‌کند. شواهد نشان می‌دهد که این یخ‌شکن به پرورش خلاقیت، جذابیت کلاس و تسهیل برقراری ارتباط منجر می‌شود.

جدول شماره (۱۲): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی بیان شرح حال با یک واژه

عنوان یخ‌شکن: معرفی و بیان حال خود با یک واژه		
مراحل اجرا شده	آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها	
	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	کدگذاری انتخابی	
۱- ورود به کلاس و درخواست از دانشجویان برای معرفی و بیان حال خود با یک واژه	استفاده از واژه‌های متفاوت کوشش برای بیان	تولید چیزهای بدیع و نو
۲- معرفی و بیان واژه توسط دانشجویان	واژه‌ی متفاوت فضای متفاوت کلاس	جذابیت کلاس
۳- مزاح با آن واژگان و آغاز تدریس	تسهیل ارتباط اولیه	تسهیل برقراری ارتباط

• یخ‌شکن شماره ۱۲: تولید قیاس و مسابقه نوشتن با دست غیر غالب

در فرایند اجرای یخ‌شکن مذکور، استاد سه دانشجوی کسل را به جلوی کلاس فراخوانده و از یکی می‌خواهد قیاسی درباره‌ی موضوع مطرح کند، سپس از دو دانشجوی دیگر می‌خواهد که آن قیاس را با دست غیر غالب خود روی تابلو بنویسند. دقت اکثریت دانشجویان به این فعالیت و به حداقل رسیدن افراد کم‌انگیزه نشان از افزایش انگیزه دارد. مقایسه

دست خط‌ها توسط سایر دانشجویان، درگیری فعال آن‌ها را نشان می‌دهد. پیامدهای آن آمادگی روحی و روانی و افزایش مشارکت و درگیری است.

جدول شماره (۱۳): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی تولید قیاس و نوشتن با دست غیر غالب

عنوان یخ‌شکن: تولید قیاس و مسابقه نوشتن با دست غیر غالب			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
آمادگی روحی و روانی دانشجویان	افزایش انگیزه	دقت اکثریت	۱- انتخاب سه دانشجوی کسل و فراخواندن وی به جلو کلاس
		به حداقل رسیدن افراد کم‌انگیزه	۲- خواستن از یک دانشجو برای بیان یک قیاس یا استعاره درباره یک موضوع
افزایش مشارکت و درگیری	درگیری دانشجویان	مقایسه دست خط‌ها	۳- درخواست از دو دانشجوی دیگر برای نوشتن قیاس‌ها با دست غیر غالب خود در تابلو
			۴- بررسی خط دانشجویان توسط اعضای کلاس
			۵- تحلیل خط دانشجویان توسط اعضای کلاس
			۶- مشاهده وضعیت روحی روانی دانشجویان
			۷- ادامه فعالیت در صورت ضرورت
			۸- آغاز تدریس

• یخ‌شکن شماره ۱۳: پرسش و پاسخ درباره‌ی موضوع مرتبط با موقعیت کلاس

در فرایند اجرای این یخ‌شکن، استاد با احوالپرسی، موضوعی مرتبط با موقعیت فعلی مانند آب‌وهوا یا حال دانشجویان را مطرح کرده و سپس به پرسش و پاسخ می‌پردازد. دانشجویان به «پاسخ به سؤال استاد» پرداخته و حتی دانشجویان کم‌علاقه نیز مشارکت می‌کنند. ایجاد و تقویت انگیزه در بین دانشجویان از شواهد گفتاری این روش است. استاد با ابراز حس همدلی، فضای عاطفی مثبتی ایجاد می‌کند که به افزایش مشارکت و درگیری و آمادگی روحی‌روانی منجر می‌شود.

جدول شماره (۱۴): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی پرسش و پاسخ در رابطه با یک موقعیت

عنوان یخ‌شکن: پرسش و پاسخ درباره یک موضوع مرتبط با موقعیت کلاس			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	
افزایش مشارکت و درگیری	افزایش درگیری دانشجویان	پاسخ به سوال استاد مشارکت دانشجویان کم علاقه به درس	۱- احوالپرسی و طرح موضوع مرتبط با موقعیت مانند آب و هوا یا حال فعلی دانشجویان
		فراهم شدن انگیزه	۲- پرسش و پاسخ در مورد آن وضعیت

۳- ابراز حس همدلی با دانشجویان در مورد آن وضعیت	ایجاد انگیزه	آمادگی روحی روانی
۴- آغاز تدریس		

• یخ‌شکن شماره ۱۴: پاسخ غیرمنطقی به سؤال دانشجویان

استفاده از این یخ‌شکن در فضای کلاس درس بدینگونه است که ابتدا استاد با دقت به سؤال یا کلام یکی از دانشجویان گوش داده و آن را برای واکنش انتخاب می‌کند، سپس پاسخی غیرمنطقی، طنزآمیز و غیرمنتظره ارائه می‌دهد. دانشجویان با خندیدن به این پاسخ واکنش نشان داده و متوجه شدن آن‌ها نشان از درک و نگرش مطلوب دارد. این روش نشاط در کلاس را به همراه دارد و باعث می‌شود اهداف شناختی توأم با اهداف عاطفی تحقق یابد و کلاس جذاب‌تر شود.

جدول شماره (۱۵): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی پاسخ غیر منطقی به سوال دانشجویان

عنوان یخ‌شکن: پاسخ غیر منطقی به سوال دانشجویان			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی	
۱- توجه به سوال و کلام دانشجویان	خندیدن	نشاط در کلاس	جذابیت کلاس
۲- انتخاب سوال یا کلامی برای واکنش	متوجه شدن	درک و فهم و نگرش مطلوب	تحقق اهداف شناختی توأم با اهداف عاطفی
۳- ارائه پاسخ یا واکنش کلامی غیرمنطقی و طنزآمیز			
۴- جلب توجه دانشجویان			

• یخ‌شکن شماره ۱۵: تبیین جایگاه رشته تحصیلی

به منظور استفاده از این یخ‌شکن، استاد درس را با بیان اهمیت رشته‌ی تحصیلی دانشجویان آغاز کرده و با مثال‌های واقعی آن را تبیین می‌کند. دانشجویان به فکر فرو می‌روند، انگیزه پیدا می‌کنند، سعی بر توجه دارند، ذهنیت مثبت به رشته پیدا کرده و احساس مفید بودن می‌کنند. این مولفه‌ها نشان از تأمل عمیق فراگیران و ایجاد انگیزه در آنان دارد. پیامدهای آن احساس ارزشمندی و آمادگی روحی‌روانی دانشجویان برای شروع یادگیری است.

جدول شماره (۱۶): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی تبیین جایگاه رشته

عنوان یخ‌شکن: تبیین جایگاه رشته تحصیلی			
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			مراحل اجرا شده
کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی	
۱- آغاز درس با بیان اهمیت رشته تحصیلی دانشجویان	به فکر فرو رفتن	تأمل	
پیدا کردن انگیزه	آمادگی روحی روانی		

۲- تبیین اهمیت رشته با مثال‌های واقعی	سعی بر توجه ذهنیت مثبت به رشته	ایجاد انگیزه
۳- آغاز تدریس	احساس مفید بودن	احساس ارزشمندی
	احساس ارزشمندی	احساس ارزشمندی

• یخ‌شکن شماره ۱۶: برقراری ارتباط بین درس و تجارب واقعی دانشجومعلم

در این یخ‌شکن، استاد مثالی از تجارب (مثلاً دوران دانش‌آموزی دانشجویان) مطرح کرده و آن را از طریق پرسش و پاسخ تحلیل می‌کند. دانشجویان سؤال می‌پرسند، تعجب آن‌ها برانگیخته می‌شود، علاقه در دانشجویان ایجاد می‌شود، توجه‌شان برانگیخته می‌شود، خواب آلودگی آنان از بین می‌رود و سرحال می‌شوند. مشارکت کنندگان پژوهش، بر اثرگذاری عمیق این روش در ایجاد انگیزه و افزایش سطح مشارکت آنان تاکید دارند. نتایج به‌کارگیری این یخ‌شکن افزایش مشارکت و آمادگی شناختی دانشجویان برای آموزش اثربخش و یادگیری فراگیران است.

جدول شماره (۱۷): مراحل، آثار و پیامدهای یخ‌شکن آموزشی برقراری ارتباط بین درس و تجارب واقعی

عنوان یخ‌شکن: برقراری ارتباط بین درس و تجارب واقعی دانشجومعلم			مراحل اجرا شده
آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌ها			
کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی	
۱- طرح مثالی از تجارب دوران دانش‌آموزی	سوال پرسیدن	درگیر شدن	افزایش مشارکت و درگیری
۲- تحلیل آن مثال از طریق پرسش و پاسخ	برانگیختن تعجب		
۳- پرداختن به آن تجربه براساس محتوای درس	فراهم شدن علاقه	ایجاد انگیزه	
هوشیار شدن	آمادگی روحی و روانی	دانشجویان	
از بین رفتن چرت	آمادگی روانی		
سرحال شدن			

طبق یافته‌های ارائه شده در جداول شماره (۲) تا (۱۷)، و در پاسخ به سوال اول پژوهش؛ می‌توان گفت اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان از ۱۶ نوع یخ‌شکن استفاده کرده‌اند و این یخ‌شکن‌ها هر یک دارای مراحل خاص خود می‌باشند. در پاسخ به سوال دوم مبنی بر آثار و پیامدهای یخ‌شکن، شاهد آثار و پیامدهای مشابهی هستیم و همان‌طور که در جدول آمده است مضامین شناسایی شده در مرحله سوم کدگذاری یعنی کدگذاری انتخابی، ۳۰ پیامد هستند که پیامدها و آثار آمادگی روحی روانی دانشجویان، افزایش مشارکت و درگیری دانشجویان و جذابیت کلاس درس مضامین پرتکرار می‌باشند و بدین ترتیب با حذف موارد تکراری، پاسخ سوال دوم مشتمل بر ۱۰ نوع آثار و پیامد است که برای وضوح بیشتر، آن موارد در شکل (۱) آمده است.

شکل (۱): آثار و پیامدهای یخ‌شکن‌های استفاده شده

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، آثار یخ‌شکن‌های آموزشی بر کیفیت کلاس‌های درس از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان مورد بررسی قرار گرفت. چنانکه در بخش‌های قبل به تفصیل شاره شد، شرکت کنندگان و اطلاع رسانی‌ها در واکنش به کم‌رمقی و کسالت دانشجویان خود، هر یک با ابتکار خویش تدابیری اتخاذ و اجرا نموده‌اند که آن تدابیر را یخ‌شکن نامیدیم. با توجه به یافته‌های پژوهش، ۱۶ نوع یخ‌شکن بر اساس تحلیل اطلاعات به دست آمده مورد شناسایی قرار گرفت که به صورت کلی شامل استفاده از بازی‌ها، طرح تجارب گذشته دانشجویان، طرح پرسش‌های امتیازدار به صورت ناگهانی، بهره‌گیری از دستیارهای هوش مصنوعی و نرم‌افزارهای مختلف، فعالیت‌های هنری، طرح مسائل فعلی زندگی دانشجویان و ارائه پاسخ‌های غیر منطقی و جالب به سوالات یا ابراز احساسات دانشجویان بود. مراحل هر کدام از این یخ‌شکن‌ها در بخش یافته‌های پژوهش مورد اشاره قرار گرفته است که خوانندگان می‌توانند با مطالعه آنها نسبت به نحوه اجرای آنها

اطلاع کسب کنند. مراحل و نوع یخ شکن‌های استفاده شده بیش از آنکه از روی اسناد علمی و منابع مکتوب باشد بیشتر مبتنی بر خلاقیت و ابتکار اعضای هیات علمی بوده است. هم‌راستا با یافته‌های این پژوهش فیتریا (۲۰۲۳) نیز در پژوهش خود بیان می‌کند که در اجرای یخ شکن‌ها خلاقیت بسیار ضروری است و مدرسان با توجه به بافت و بستر کلاس‌های درس خود و بر اساس ابتکار و خلاقیت فردی، یخ شکن‌های مناسب را انتخاب و استفاده می‌کنند. هدف مهم دیگری که این پژوهش به دنبال آن بود آثار و پیامدهای یخ شکن‌های استفاده شده است. به طور کلی، بر اساس یافته‌های پژوهش، این پیامدها شامل ۱۰ نوع آثار از قبیل جذابیت کلاس، آمادگی روحی، روانی و ذهنی دانشجویان، افزایش مشارکت و درگیری، تسهیل برقراری ارتباط، تحقق اهداف شناختی توأم با اهداف عاطفی، احساس ارزشمندی از سوی دانشجویان و تسهیل تعاملات اجتماعی بود که از اطلاعات ارائه شده توسط اطلاع رسان‌ها استخراج گردیدند. این یافته‌ها نیز با نتایج مطالعات مردیانی (۲۰۲۴)، یگانه پور (۲۰۱۴)، کومالا و دیگران (۲۰۲۳) و فیتریا (۲۰۲۳) مطابقت دارد. مردیانی (۲۰۲۴) افزایش دانش، کوشش بیشتر، تحریک خلاقیت و ایجاد انگیزه را از پیامدهای یخ شکن گزارش کرده است. همچنین، یگانه پور (۲۰۱۶) نشان داد که یخ شکن‌ها بر بهبود هر چهار عامل گفتار شامل دستور زبان، تلفظ، واژگان و روانی تأثیر مثبت دارند. کومالاساری و همکاران (۲۰۲۳) از منظر عصب‌روان‌شناختی به تغییر حالات چهره و افزایش تمایل کودکان برای دنبال کردن فرایند یادگیری اشاره کرده‌اند. فیتریا (۲۰۲۳) نیز بر اهمیت آماده‌سازی و برنامه‌ریزی برای اجرای یخ شکن و نقش آن به عنوان فعالیت گرم‌کننده تأکید دارد. بنابراین، پیامدهای شناسایی شده در پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های پیشین هم‌سو بوده و بر کارکرد چندوجهی یخ شکن‌ها در ایجاد انگیزه، مشارکت و آمادگی ذهنی یادگیرندگان صحنه می‌گذارد.

از سوی دیگر، پیامدهای شناسایی شده نشان می‌دهد که هر یک از یخ شکن‌ها توانسته‌اند چالش و مسئله‌ای اولیه یعنی بی انگیزگی و کمبود توجه در فراگیران را تا حد زیادی مرتفع نمایند. همان‌طور که پیشتر اشاره شد، منطق و چرایی بهره‌گیری از یخ شکن‌ها، کم‌انگیزگی، کسالت و کم‌رمقی دانشجویان در کلاس‌های درس بود. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که اطلاع‌رسان‌ها که خود استادان این کلاس‌ها بودند، به برطرف شدن وضعیت کم‌انگیزگی، یعنی آمادگی روحی روانی دانشجویان، افزایش مشارکت و درگیری و سایر موارد اذعان داشته‌اند. این یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین نیز هم‌سو است؛ به گونه‌ای که لیانگ (۲۰۲۴) در پژوهش خود با استفاده از پرسش‌های یخ شکن در آغاز کلاس، تأثیر مثبت آن‌ها را بر افزایش مشارکت و انگیزه دانشجویان تأیید کرده است (Liang, 2024). در پژوهشی دیگر، فرانکلین (۲۰۲۴) نیز بر نقش یخ شکن‌ها در ایجاد حس تعلق، افزایش مسئولیت‌پذیری و انگیزه دانشجویان تأکید کرده است (Franklin, 2024). بنابراین، یافته‌های پژوهش حاضر بر کارکرد یخ شکن‌ها در غلبه بر چالش کم‌انگیزگی و ایجاد آمادگی ذهنی صحنه می‌گذارد و با نتایج پژوهش‌های پیشین هم‌راستا است. در نتیجه می‌توان گفت با تأمل قبل از ورود به کلاس و از آن مهم‌تر با تأمل و گفت‌وگوی درونی در حین کلاس درس، می‌توان یخ شکن مناسب اتخاذ و اجرا نمود تا زمینه‌ای مناسب برای یادگیری و تحقق اهداف آن فراهم گردد؛ لیکن اجرای این امور مستلزم آن است که استادان و معلمان ابتدا با انواع یخ شکن‌های آموزشی آشنا و نسبت به نحوه اجرای آن‌ها در کلاس‌های درس مهارت کسب کنند و صرفاً دانستن یک نوع یخ شکن کفایت نمی‌کند؛ بلکه تسلط بر چندین نوع یخ شکن، فرصت‌های بهتری برای استاد فراهم می‌آورد تا با تأمل حرفه‌ای در زمان قبل و حین کلاس بتواند یخ شکن مناسبی اتخاذ نماید.

با عنایت به آنچه بیان شد برای بهره‌مندی کلاس‌های درس از این یخ شکن‌های آموزشی پیشنهاد می‌گردد دوره‌های بالندگی و آموزشی مناسبی برای استادان و مدرسان در رابطه با موضوع یخ شکن‌های آموزشی طراحی و اجرا گردد. استادان اجرا کننده نسبت به تدوین و اشتراک تجارب خویش با دیگران اقدام نمایند و همچنین نشست‌ها و میزگردهایی

درباره این موضوع با هدف آشنایی استادان از تجارب همدیگر طراحی و برگزار گردد. در پایان نیز یادآور می‌گردد این پژوهش به شناسایی و تحلیل یخ شکن‌های مورد استفاده‌ی استادان پرداخته است؛ در حالی که می‌توان از دیدگاه دانشجویان نیز به تحلیل و مطالعه آنها پرداخت یا می‌توان اثر بهره‌مندی از آنها، بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان را نیز با مطالعات کمی مورد بررسی قرار داد امید است که این نوشتار بتواند زمینه این پژوهش‌ها را فراهم سازد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان این مقاله اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

این مقاله با مشارکت نویسنده مسئول (۶۰ درصد) و همکار در جمع آوری داده‌ها و تحلیل آن (۴۰ درصد) به نگارش درآمده است.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

ORCID

 <https://orcid.org/0000-0002-6770-4972>

 <https://orcid.org/0000-0002-5540-2336>

منابع

- جمال‌آبادی، پریسا، میرشاهی، فرزاد، و بهشتی‌پور، حسین. (۱۳۹۵). هوش هیجانی و جایگاه آن در ارتباط مؤثر. *کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و فناوری*. <https://sid.ir/paper/859044/fa>
- دارابی، مجید. (۱۴۰۰). واکاوی مؤلفه‌های مهم برای تدریس با کیفیت در دانشگاه‌ها: نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۷(۱۲)، ۴۳-۱. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26457156.1400.7.12.7.5>
- رحمتی، رباب و کریمی، امیر. (۱۴۰۴). واکاوی تحقیقات علمی در حوزه «توسعه حرفه‌ای معلم»: یک مطالعه علم‌سنجی، *نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۱۱(۲۰)، ۲۱۹-۲۳۴. <https://doi.org/10.48310/itt.2024.15172.828>
- شعبانی، حسن. (۱۳۹۵). *مهارت‌های آموزشی و تربیتی*. انتشارات سمت.
- موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۲). *درباره روش‌های تدریس دانشگاهی*. دانشگاه امام صادق.
- ون، مانن. (۱۴۰۳). *پدیده‌شناسی عمل: بررسی تجربه زیسته، ترجمه‌ی محمدتقی رودی*. انتشارات سپاه‌رود.

References

- Darabi, Majid. (1400). Analyzing the important components for quality teaching in universities. *Theory and Practice in Teacher Education*, 7(12), 1-43.[in Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26457156.1400.7.12.7.5>
- Fitria, T. N. (2023). Breaking the ice in the classroom: Using ice breaking in the teaching and learning process. Borneo. *Journal of English Language Education*, 5(1). <https://doi.org/10.35334/bjele.v5i1.4210>
- Franklin, E. (2024). Promote social goal setting in an asynchronous icebreaker and follow-up activities. Teaching Online Pedagogical Repository, 16. University of Central Florida. <https://stars.library.ucf.edu/topr/16>
- Greening, N. (2019). Phenomenological research methodology. *Scientific Research Journal*, 7(5), 88-92. <https://doi.org/10.31364/SCIRJ/v7.i5.2019.P0519656>
- Hoseini Shavoun, A., Adeli, S. H., & Ahmari Tehran, H. (2024). Fostering engagement: A review of icebreakers in academic environments. *Medical Education Bulletin*, 5(2), 949-959. [10.22034/meb.2024.495642.1105](https://doi.org/10.22034/meb.2024.495642.1105)
- Jamalabadi, P., Mirshahi, F., & Beheshtipour, H. (2016). Emotional intelligence and its place in effective communication. *International Conference on Research in Science and Technology*. <https://sid.ir/paper/859044/fa> [in Persian]
- Jatmiko, A., & Pd, M. (2016). *Joyful English games: Pendidikan bahasa Inggris*. Ahsyara Media Indonesia. <https://books.google.com>
- Komalasari, D., Widayati, S., Nursalim, M., & Sujarwanto, S. (2023). Impact of ice breaking learning activities on children in neuropsychological perspective. In *International Joint Conference on Arts and Humanities 2022 (IJCAH 2022)* (pp. 639-648). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-38476-008-4_69
- Liang, X. (2024). Using icebreaker questions to improve Chinese students' engagement in transnational education – An action research. *European Journal of Education*, 59(2), 1-14. <https://doi.org/10.1111/ejed.12621>
- Mardiani, M. (2024). Ice breaker effectiveness for increasing students' interest in learning English. *Journal of Education Method and Learning Strategy*, 2(02), 242–252. <https://doi.org/10.59653/jemls.v2i02.753>
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Sage Publications. <https://www.thetbs.org/studymaterials/wpcontent/uploads/2023/03/Phenomenological-Research-Methods-by-Clark-E.-Moustakas.pdf>
- Musapour, N. (2013). *About university teaching methods*. Imam Sadegh University. [in Persian]
- Pekrun, R. (2014). *Emotions and learning* (Vol. 24). International Academy of Education (IAE). <https://aiaer.org/wp-content/uploads/2020/07/Vol.-25-2013.pdf#page=27>

- Rahmati, Rabab and Karimi, Amir. (1404). Analyzing scientific research in the field of "teacher professional development": a scientometric study. *Theory and practice in teacher training*, 11(20), 219-234. [in Persian] <https://doi.org/10.48310/itt.2024.15172.828>
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Schmor, R. (2023). Breaking more than the ice: Affording and affirming plurilingualism through identity-based icebreaker activities. *TESL Canada Journal*, 40(2), 77-88. <https://doi.org/10.18806/tesl.v40i2/1395>
- Shaabani, H. (2016). *Educational and training skills*. Samat Publications. [in Persian]
- Van Manen, M. (2024). *Phenomenology of practice: Researching lived experience* (M. Roodi, Trans.). Siahroud Publications. (Original work published 1990) [in Persian]
- Yeganehpour, P. (2016). The effect of using different kinds of ice-breakers on upper-intermediate language learners' speaking ability. *The Journal of International Education Science*, 3(6), 217-238. <https://doi.org/10.16991/INESJOURNAL.195>
- Yeganehpour, P., & Takkaç, M. (2016). Using ice-breakers in improving every factor which considered in testing learners speaking ability. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 7(1), 58-68. <https://www.researchgate.net/publication/301747836>
- Zulkifli, C. N., & Idris, M. P. (2021). An investigation on university students' perceptions about icebreakers in classrooms. *Voice of Academia (VOA)*, 17(1), 10-19. <https://voa.uitm.edu.my/>